

Klimatanpassad semester i östra Smålands natur

- en granskning av informationen till besökaren på tio kommuners webbsidor.

Sammanfattning

Det finns flera skäl till att utveckla cykelturismen i östra Småland. De två viktigaste är att minska trafikens klimatpåverkan och samtidigt öka kommunernas intäkter från turismen. Det finns nämligen goda skäl att förmoda att en klimatanpassad semester både kan locka nya besökare och samtidigt öka konsumtionen på resmålet.

Följande fyra övergripande slutsatser följer av granskningen:

1. Alla kommuner kan bli bättre, nio av tio kan till och med bli mycket bättre, när det gäller att informera besökaren om kollektiva färdmedel. Det gäller både hur man reser till östra Småland med buss och tåg och sedan väl på plats kan ta sig runt med lokal kollektivtrafik. Denna brist kan enkelt, snabbt och till en försumbar kostnad åtgärdas i närtid. Värt att notera är att runt vart tredje hushåll i landets storstäder saknar tillgång till egen bil. Den föreslagna åtgärden torde därför vara en lönsam quickfix.
2. I fyra kommuner finns det en cykeluthyrning i anslutning till tågstation eller resecentrum. I tre kommuner går det att hyra cykel på andra platser i samma kommun. Hos resterande tre kommuner verkar denna möjlighet saknas. Uthyrning av cyklar kan underlättas med bättre öppettider, korrekta länkar och en kontroll av att de företag som uppges hyra ut cyklar bekräftar den möjligheten på sin egen webbsida.
3. På kommunernas webbsidor exponeras runt 80 olika rundturer, slingor och etapper. Sannolikt finns det flera pärlor i detta utbud, men dessa spetsprodukter synliggörs sällan eller aldrig i främsta ledet på kommunernas webbsidor. Snarare är det ett passivt utbud till besökare som redan är på plats och funderar på vad man ska göra nästa dag. Här finns inspiration och goda exempel att titta närmare på från Provence, Halland och Mariannelund. Dagens utbud av rundturer tipsar om naturreservat, historiska platser, sommarcaféer och andra matställen, men detta viktiga innehåll kan lyftas fram mer offensivt för att bidra till resmållets attraktionskraft och varumärke. **Vimmerby**, **Nybro** och **Västervik** lyckas enligt denna granskning bäst med den uppgiften.
4. Till sist har de tio kommunerna rankats efter hur väl de lyckas informera och attrahera möjliga besökare att resa kollektivt till resmålet, hyra cykel på plats och sedan på plats upptäcka natur, kultur och människor med hjälp av cykel. Det sammantagna omdömet är att

Kalmar är bäst följt av **Nybro, Västervik, Hultsfred, Oskarshamn, Vimmerby, Torsås, Högsby, Emmaboda** och **Mönsterås**.

Granskningen bygger på en genomgång av den information som presenteras på kommunernas egna webbsidor, särskilda destinationssidor eller partners sidor.

Bakgrund

Resan till och från resmålet är ofta semesterns största klimatpåverkan. Särskilt då besökaren reser långt och inte stannar så länge. Det talar för att fler resor bör ske på ett mer energieffektivt sätt och då främst med tåg och buss. Ett annat skäl är att många av storstädernas hushåll saknar egen bil. Enligt Trafikanalys ([PM 2015:14](#)) är vart tredje hushåll i storstäder med förortskommuner utan egen bil. Med andra ord finns det en stor målgrupp i våra storstäder, som har starka skäl att överväga en semester där resan görs med tåg eller buss. En avgörande förutsättning är dock att det ska vara enkelt att hitta och boka en sådan resa.

Kalmar län är landets fjärde största sommardestination. Enligt [Tillväxtverket](#) registrerades över 2,7 miljoner gästnätter i länet mellan maj och september 2023. Drygt hälften av dessa övernattningar gjordes de tio kommuner som ligger i östra Småland.

I östra Småland har åtta av tio kommuner en tågförbindelse norrut via Linköping eller söder och västerut via Alvesta och Malmö. Resterande två kommuner går att nå via anslutande regionala bussar eller med hjälp av nationella busslinjer. Hur många semesterresor till Kalmar län som sker med egen bil respektive med buss och tåg är okänt. Det är dock rimligt att anta att merparten av resorna idag sker med egen bil. Ett sätt att minska trafikens klimatpåverkan vore att få fler besökare att välja tåg och buss för sin resa till östra Småland, och väl på plats använda lokal kollektivtrafik och cykel för att upptäcka och uppleva resmålet.

I förra årets rapport [Transportsystemet för turism](#) till Tillväxtverket slås bland annat fast att en viktig åtgärd för att nå dessa klimat- och miljömål är en ökad *”kommunikation mot turister om olika transportmöjligheter”*. Därför har **Naturskyddsföreningen i Kalmar län** tillsammans med **Svenska Turistföreningens lokalavdelning i Kalmar** granskat hur och i vilken grad kommunerna i östra Småland på ett effektivt vis kommunicera dessa möjligheter via sin turistinformation på nätet.

Metod

Rapporten bygger delvis på en utskickad enkät till kommunerna i östra Småland. Den viktigaste källan är emellertid den digitala information som kommunerna exponerar via sina egna kommunsidor, särskilda destinationssidor eller i vissa fall samverkan med större destinationssidor som Glasriket eller med mer nischade webbsidor som Naturkartan. Granskningen av webbsidorna gjordes mellan 26 och 30 juni 2024 av Per Jiborn, tidigare generalsekreterare på Naturturismföretagen. Per Jiborn har mer än 20 års erfarenhet av svensk besöksnäring och är idag aktiv i Naturskyddsföreningen i Kalmar län.

Det är svårt att granska webbsidor, eftersom man surfar och klickar sig fram på olika sätt. Därför finns det alltid en osäkerhet kring om all relevant information har blivit identifierad. Varje kommuns

webbplats har därför granskats vid minst två skilda tillfällen och under en timme eller mer. Därför är det troligt att den viktigaste informationen har fångats upp under denna granskning.

Granskningens upplägg och resultat

Rapportens resultat kan delas in i fyra delar.

- Den första delen fokuserar på hur man kan resa kollektivt till den aktuella kommunen. Och sedan väl på plats, vilken information som finns om den lokala kollektivtrafiken.
- Den andra delen analyserar hur alternativet att hyra cykel i kommunen presenteras.
- Den mest omfattande granskningen har gjorts av kommunernas utbud av olika slingor, etapper och rundturer för cyklister.
- I den sista delen summeras resultatet och de tio kommunerna rankas utifrån ett eget framtaget poängsystem.

Att resa med tåg och buss till och runt i östra Småland

Granskningen visar att bara Kalmar informerar besökaren om hur man kan resa med tåg, buss och flyg till den egna kommunen. Undersidan [Resa till Kalmar](#) visar hur man med några få övergripande meningar och länkar till olika transportföretag enkelt förklarar hur man reser till Kalmar med tåg och buss.

Denna basala information verkar saknas hos övriga kommuner. Det är anmärkningsvärt och oroväckande när kommuner samtidigt är beroende av en fungerande kollektivtrafik. Att turistchefer och liknande beslutsfattare inte aktivt uppmuntrar och tipsar om befintlig kollektivtrafik kan vara kontraproduktivt för kommunen. Däremot är det en brist som kan åtgärdas snabbt och billigt.

Ingen kommun har heller en rubrik typ **Upptäck våra sevärdheter utan egen bil**. I flera kommuner finns information och länkar till skärgårdstrafik och båtar till Öland. Logiken verkar vara att då många saknar egen båt är fakta om skärgårdsbåtar relevant. Men då de flesta kommer med egen bil, saknas upplysningar om övriga lokala kollektiva färdstätt. Det självklara borde vara att informera om alla kollektiva transportslag på resmålet under samma rubrik. Även detta kan enkelt åtgärdas till en minimal kostnad.

Som en konsekvens av ovanstående får ingen kommun något bonuspoäng för en tydlig och aktiv exponering av kollektivtrafiken till och på resmålet.

Att hyra cykel på resmålet

Enligt de granskade webbplatserna är det möjligt att hyra cykel i anslutning till tågstation eller resecentrum i **Kalmar, Nybro, Oskarshamn** och **Västervik**. I tre kommuner, **Emmaboda, Hultsfred** och **Torsås**, finns cyklar för uthyrning, men den fysiska platsen för att hämta cykeln ligger ett par kilometer eller flera mil från stationen eller busshållplatsen som besökaren anländer till. I **Högsby, Mönsterås** och **Vimmerby** verkar det utifrån de granskade webbplatserna saknas möjlighet att hyra cykel i den aktuella kommunen.

Vidare begränsas möjligheten att hyra cykel av helgstängt, felaktiga länkar och att det företag som uppges hyra ut cyklar inte bekräftar den möjligheten på sin egen webbsida. Sammantaget lär dessa brister begränsa antalet bokningar och resultera i att kommunen förlorar viktiga turismintäkter.

Ingen kommun får något bonuspoäng för att alternativet med hyrcyklar exponeras och marknadsförs särskilt aktivt och tydligt på den egna webbplatsen. I flera fall dyker informationen om hyrcyklar först upp efter att en möjlig besökare har valt att läsa mer om någon av resmålens cykelturer.

Att öka utbudet av hyrcyklar är inte lika lätt som att komplettera och kvalitetssäkra information på olika webbsidor. Det är inte heller säkert att kommunen själv ska erbjuda uthyrning av cyklar. Däremot kan en kommun aktivt stimulera privata företag att se lokala affärsmöjligheter i denna del av besöksnäringen. En aktör, som kan vara värd att titta närmare på och som erbjuder bokningslösningar, cyklar och samverkan med lokala partners, är Rentbike.se med säte i Växjö.

Utbudet av cykelturer i östra Smålands kommuner

Cykel är idealisk för att med alla sinnen uppleva och upptäcka vår natur. Cyklisten ser, hör och luktar sig igenom ett landskap. Däremot missar de som färdas i bil ofta fågelkvitter, skogens dofter och små detaljer längs vägen. Cykelturen har egna unika mervärden. Därför kan en välplanerad cykeltur genom ett vackert landskap, med stopp vid naturreservat, historiska platser, mysiga caféer och matställen med god lokal mat, i sig vara ett skäl att välja östra Småland. En del av Sverige med ett stort utbud av grusvägar, småvägar genom skogar och asfalterade cykelbanor. Varför då inte titta närmare på [cykelresor i Provence](#), snegla på [cykelturer i Halland](#) eller inspireras av [Cykla i Filmlandskapet Småland](#).

Men få cykelturer på de granskade webbsidorna marknadsförs som profilstarka spetsprodukter. Istället präglas webbsidornas utbud av att besökaren redan är på plats och vill veta vad man kan göra nästa dag. Detta är en onödigt defensiv attityd. Cykelturernas status måste höjas och marknadsföras med mer självförtroende. Efter att ha tittat igenom runt 80 olika rundturer, etapper och slingor är det uppenbart att här finns undanskuffade pärlor, som är värda att lyftas fram och inte minst förpackas på ett mer lockande vis.

Turismutveckling handlar ofta om att skapa positiva spiraler. Entreprenörer som vågar bryta ny mark eller en gemensam marknadsföring som skapar ett lokal engagemang kan stimulera och sporra andra till att satsa på sommarcaféer, anpassa gårdsbutiken till förbipasserande eller ta steget att erbjuda logi längs någon av cykelturens vägar. Här finns en stor förbättringspotential och en nyckel är att höja statusen och attraktivitet på destinationens cykelturer.

Naturskyddsföreningen i Kalmar och Svenska Turistföreningens lokalavdelning i Kalmar ser ett värde i att koppla ihop cykelturer med skyddad natur, måltider och mänskliga möten. Och rundturer med strategiska stopp och värdefulla tips kan bidra till att en större del av turismintäkterna gynnar landsbygden. Därför delar granskningen ut bonuspoäng för tips och information om naturreservat, cafébesök, gårdsbutiker, lokala restauranger, guideade cykelturer och cykelpaket som inkluderar logi och måltider. Cykelturism kan bidra mer till en levande landsbygd, men då behöver utbudet utvecklas och förbättras.

Granskning mäter även i grova drag utbudets bred, vilket är en utmaning. Hur jämförs tre korta och tekniskt krävande slingor för mountainbike med lång rundtur på grus- och skogsvägar? Därför speglar

poängsättningen sannolikt mer hur utbudet presenteras på webbsidorna än verkligheten ute i det småländska landskapet. Samtidigt ska vi inte glömma att bilden på webbsidan påverkar vart resan går. Med det sagt, ser det ut som att det bästa utbudet idag finns i **Vimmerby**, följt av **Nybro**, **Västervik**, **Hultsfred** och **Kalmar**.

Sammanvägt resultat för de tio kommunerna

Bilaga 1 visar i detalj hur de tio kommunerna har poängsatts. I flera fall har halva poäng delats ut för att göra bedömningen mer rättvis. Det är tydligt att både kommunernas storlek och deras erfarenhet av turism spelar roll för hur utbudet presenteras. Starka och erfarna destinationer som Västervik, Kalmar och Vimmerby har en fördel, då deras cykelturer presenteras på särskilda destinationssidor. Samtidigt visar Nybro att det går att göra en hel del med befintliga resurser. Det är också värt att notera att kompletterande information om hur man reser med tåg och buss till resmålet skulle ge flera kommuner viktiga extrapoäng till en försumbar kostnad och ansträngning.

Sammanvägd bedömning av östra Smålands tio kommuner

1.	Kalmar	9,5 poäng
2.	Nybro	8,5 poäng
3.	Västervik	8,5 poäng
4.	Hultsfred	6,5 poäng
5.	Oskarshamn	6,5 poäng
6.	Vimmerby	6,5 poäng
7.	Torsås	5,5 poäng
8.	Högsby	5,0 poäng
9.	Emmaboda	3,5 poäng
10.	Mönsterås	3,0 poäng

Rapporten är sammanställd av

Per Jiborn

den 2 juli 2024.